

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ שלח, מבה"ח תמוז, ה'תשל"א

חלק ב – יו"ל לש"פ שלח, מבה"ח תמוז, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

אברהם יואל בן חנה גיטל

בקשר עם יום הולדתו החמישים

לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

זוגתו גאלדא בת סימא רבקה

ולזכות יוצאי חלציהם

מנחם מענדל דוד בן גאלדא

זוגתו רות מיכל בת סרח

ישראל ארי' ליב בן גאלדא

נחמה חי' מושקא בת גאלדא

בעלה יעקב ישראל בן זלאטא

שיינא מאטל בת גאלדא

שמואל בן גאלדא

שטערנא טויבא בת גאלדא

שניאור זלמן נתנאל בן גאלדא

גבריאל נח בן גאלדא

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ולשנת הצלחה רבה ומופלגה בעבודתו הקי' בשליחות

ברוב טוב גשמי ורוחני ומתוך שמחה וטוב לבב

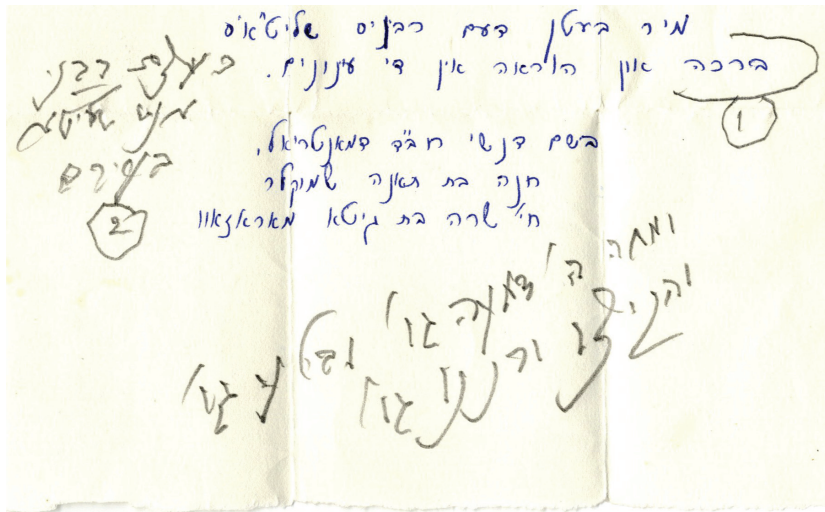
ב

[י"ח סיון, ה'תשד"מ]

(1) ברכה

(2) כעצת רבני אנייש שליט"א בעירם.

ומחה ה' דמעה גוי ובלע גוי והקיצו ורננו גוי.

ב

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבן של נשי חב"ד דמאָנטרעאַל בתאריך זה — בו כותבות (באידיש) שבעקבות מה שעורר אותן מרת ווינטער, ייסדו שם "חברה קדישא" שע"י נשי חב"ד, והחלו ללמוד את הדינים, והיום — מבשרות — ביצעו את ה"טהרה" הראשונה שלהן; ומבקשות ברכתו של רבינו והוראותיו בענינים אלו. — את התיבה "ברכה" (ממכתבן) — הקיף רבינו, וסימנו ב"1"; בהמשך לבקשתן הוראות בענינים אלו — כתב רבינו (כבפנים (2)); ובשולי המכתב — כתב רבינו "ומחה ה' דמעה גוי" (כבפנים).
ומחה ה' דמעה גוי ובלע גוי והקיצו ורננו גוי: ישעי' כה, ח. שם כו, יט.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

בי"ה. כ' אייר תשי"ד
ברוקלין

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר ... שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הארוך נעם לי לקבל מכתבו מכו' ניסן, בו כותב ע"ד הסתדרותו עתה, ומזכיר ג"כ מה שקרה לו במשך זמן האחרון. וכבקשתו כשאחי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אזכירו ואת ב"ב שיחיו לבריאות הנכונה,

וסיבת הדברים י"ל בדרך אפשר, שהוא גופא מרמזה בסיום מכתבו (וכידוע דיוק המשנה בלשון ליתן דו"ח, שמסבבים אשר האדם עצמו אומר דינו ופירוש למה שקרה לו) שהוא בהוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, זאָלסט לערנען בהתמדה און זיין אַ מתמיד. והנה כל זמן שעסק בחינוך הכשר, הרי גם אם הי' חסר בהתמדה שלו לפעמים, נתמלא הדבר ע"י התמדת אחרים, שהוא הביאם לזה, משא"כ כשהתחיל לעסוק בעסק פרנסה בעניני רשות, ולא בתמכין דאורייתא. והשי"ת יצליחו בקביעות עתים בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות, וכמאמר רבינו הזקן קביעות בנפש, וקיום המצות מתוך בריאות הנכונה והרחבת הדעת.

בברכה לשלום ולמנוחת הדעת

מ. שניאורסאהן

א

נדפסה בתשורה (וישצקי, תשנ"ז).
מה שקרה לו במשך זמן האחרון: שניזוק, ל"ע, בראשו, בעת עסקו במלאכתו, לאחר שעזב משרתו כמשפיע בישיבה. — וראה בהמשך לזה, אג"ק ח"ט אגרת ב'תשסד.
וכידוע דיוק המשנה בלשון ליתן דו"ח: אבות רפ"ג. וראה כש"ט בהוספות סק"ג. וש"נ.
וכמאמר רבינו הזקן קביעות בנפש: לקו"ד ח"א ז, א.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז, הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ מהתוועדות ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ בהעלותך הבע"ל).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט"ב סיון, ה'תשע"ז,
ברוקלין, נ"י.

יח. בנוגע ללימוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י — נתעכב על פירוש רש"י על הפסוק "אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים אני ה' אלקיכם", שבסיום הפרשה.

רש"י מפרש: "אני ה'" — "נאמן לשלם שכר", "אלקיכם" — "נאמן להפרע", כי, "ה'" הוא שם מדת רחמים, ו"אלקים" הוא שם מדת הדין⁵⁵ (ובפרט כשב' השמות כתובים ביחד, כבנדר"ד, "ה' אלקיכם"), ולכן מפרש שם ה' קאי על ענין השכר, ושם אלקים קאי על ענין העונש (ליפרע)⁵⁶.

וממשיך: "אשר הוצאתי אתכם" — "על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזרותי".

וממשיך: "אני ה' אלהיכם" — עוד למה נאמר (הרי כבר נאמר בהתחלת הפסוק "אני ה' אלקיכם", ועכצ"ל שמוסיף ענין חדש), כדי שלא יאמרו ישראל [גם לאחר שנאמר להם שהקב"ה נאמן לשלם שכר ולהפרע, ופדה אותם על מנת שיקבלו גזרותיו] מפני מה אמר המקום, לא שנעשה ונטול שכר (בתמי), אנו לא עושים ולא נוטלים שכר, (ולכן נאמר עוה"פ "אני ה' אלקיכם") על כרחכם אני מלככם, וכן הוא אומר (ביחזקאל⁵⁷) אם לא ביד חזקה וגו' אמלוך עליכם".

[ואח"כ מוסיף "ד"א וכו'", שזהו פירוש בפני עצמו, אבל כל מש"נ בפירוש רש"י עד כאן, הרי זה פירוש אחד שבא בהמשך אחד].

יט. ולכאורה יש סתירה בפירוש רש"י עצמו:

בתחלת פירושו מזכיר הן ענין השכר והן ענין העונש ("נאמן לשלם שכר" ו"נאמן להפרע"). ובהתאם לכך ה' צריך להזכיר שניהם גם בסיום פירושו. ולפועל, מזכיר בסיום פירושו רק ענין השכר ("אנו לא עושים ולא נוטלים שכר"), ואינו מזכיר ענין העונש?

ואדרבה: ענין העונש יש צורך להבהיר יותר מאשר ענין השכר — כפי שידוע הבן חמש למקרא מעצמו, שלא תמיד פועלים עליו ללמוד עי"ז שמבטיחים לו שכר, כיון שיכול לעשות חשבון מה כדאי לו יותר — לקבל שכר על לימודו, או לעשות מה שרוצה, אבל כאשר מאיימים עליו בעונש, שאם לא ילמד ילקוהו, אזי מתיירא ומתחיל ללמוד, כיון שטבע האדם שתמיד מתיירא מעונש. וא"כ, ה' צריך לשלול "שלא

אבל רש"י מעתיק רק את התיבות "אם לא ביד חזקה וגו' אמלוך עליכם", ואינו מעתיק את התיבות שבינתיים הקשורות עם ענין העונש, כך, שענין זה יהי' בחסד וברחמים.

ועד שבאים לזמן הגאולה, שאז יקויים היעוד¹⁰¹ "והי' ה' למלך על כל הארץ", ומתוך שמחה וטוב לבב, שהרי "כל מקום שנאמר והי' הוא לשון שמחה"¹⁰², בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ו"שמחת עולם על ראשם"¹⁰³.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן את המזונות עבור המלוה-מלכה. ובעמדו לצאת התחיל לנגן הניגון "כי אלקים יושיע ציון"].

(102) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.

(100) זכרי' יד, ט.
(101) ראה ב"ר פמ"ב, ג. וש"נ.

קרח ט" (לקמן ע'...)
(56) יחזקאל כ, לג.

(54) פרש"י נח ח, א.
(55) לשלימות הענין — ראה שיחת ש"פ

היא אצלם "סחורה" שמוכרים אותה כדי להרויח דבר מה!
 וכל זה — בגלל השוחד מ"חשבונות רבים", שלכן לא נוגע שום דבר, אפילו לא עניני יהדות, ועד שאפילו ענין שהוא קלקול הרבים וגזירה איומה — אומרים שזהו "נצחון דתי", כיון שכך כדאי יותר כדי להשיג את הפניות שלו!

ומה גם שבגלל שצריך לחדש חידוש, לכן צריך להתנהג היפך התורה — שהרי אם יקיים מ"ש בשו"ע, אין זה חידוש, כיון שגם "בר בי רב דחד יומא" עושה זאת; וכיון שהוא צריך להיות "מורם מעם", לכן מתנהג היפך השו"ע, ואח"כ אומר "שישו בני מעי", כיון שחידש חידוש!

ובכן: על חידוש כזה ניתן לומר הפתגם שאומר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בקונטרס עץ החיים⁹⁹ (אודות "לימוד שאינו נרצה", ש"ממילא חידושיהם ע"פ הרוב הם שוא ושקר"): "וע"ד הלצה אני אומר, שמחדשים חידושים ממש, היינו מה שלא נאמרו למשה רבינו... מסיני", כלומר: אם הוא מחדש ענין אמיתי, אין זה חידוש, שהרי "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה מסיני"¹⁰⁰, אבל מי שמחדש דבר שאינו אמיתי, אין זה נכלל ב"הכל ניתן למשה מסיני", ובמילא הרי זה "חידוש" אמיתי!... ועד"ז בנוגע לחידוש הנ"ל.

לב. ונחזור לענינו — שזהו גם החילוק בין פירוש רש"י לספרי: רש"י לומד עם בן חמש למקרא, שלוקח כל דבר בפשטות, שאז, אין מקום שאדם נורמלי יטען שלא איכפת לו לקבל עונש, ובלבד שלא לקיים ציווי הקב"ה, ולכן לא צריך רש"י להזכיר את ענין העונש.

משא"כ הספרי, שלומד בן חמש עשרה לגמרא, שכבר מתחיל לצאת לעולם כו' — הנה כשיוצאים לעולם רואים שיש מצב ש"המה בקשו חשבונות רבים" (כנ"ל ס"ל), כך, שיתכן שאדם יהי' משוחד מהפניות שלו עד כדי כך שמוכן אפילו לקבל עונש כו', ולכן צריך הספרי להזכיר גם את ענין העונש.

ועז"נ "אני ה' אלקיכם", "על כרחכם אני מלככם, וכן הוא אומר אם לא ביד חזקה וגו' אמלוך עליכם", כך, שלא יועילו כל החשבונות כו', כיון שהקב"ה אינו מאפשר שיהיו ענינים בלתי-רצויים.

98 רפ"א.

99 ראה מגילה יט, ב. ועוד (נסמן בלקו"ש ח"ט ע' 252).

יאמרו ישראל" לא רק "אנו לא עושים ולא נוטלים שכר", אלא יתירה מזה: אנו לא עושים אפילו אם מקבלים עונש!

ובפרט שהיסוד של פירוש רש"י הוא מאמר הספרי, ששם נזכר גם ענין העונש — כי, בספרי הובא מ"ש ביחזקאל⁵⁸ "אתם אומרים נהי' כגוים... לשרת עץ ואבן", והרי בנוגע לע"ז מודגש ענין העונש, ולא ענין השכר (שהרי לא מצינו שנתפרש שכר על השמירה מע"ז), וכמובן בפשטות ש"נאמן לשם שכר" קאי בעיקר על מצוות עשה, ו"נאמן להפרע" קאי בעיקר על מצוות לא תעשה, ומזה מובן, שהכוונה בספרי היא שבנ"י טוענים שלא איכפת להם (לא רק מענין השכר, אלא) גם מענין העונש; וא"כ, הי' גם רש"י צריך להזכיר (לא רק ענין השכר, אלא גם) ענין העונש.

ואע"פ שהספרי הוא ע"ד ההלכה, ואילו רש"י מפרש כל הענינים ע"פ פשוטו של מקרא, ולכן לא צריך רש"י להביא את דברי הספרי (כמדובר כמ"פ) — הרי כיון שרש"י בעצמו מביא את הפסוק ביחזקאל ששם מפורש הענין של ע"ז ("לשרת עץ ואבן") שקשור עם ענין העונש, הי' לו להזכיר גם את ענין העונש?

כ. ונוסף על הסתירה שבפירוש רש"י עצמו — יש גם קל"ף-קשיא:

התיבות "אני ה' אלקיכם" נאמרו בפרשה שעוסקת במצות ציצית, שבה לא נתפרש ענין השכר [כבכמה מצוות, כמו מצות כיבוד אב ואם: "כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימך"⁵⁹, ועד"ז מצות שילוח הקן (בספר דברים) שבה נאמר⁶⁰ "למען ייטב לך והארכת ימים"], וא"כ, איך אפשר לומר שמ"ש במצות ציצית "אני ה' אלקיכם" הוא "כדי שלא יאמרו ישראל מפני מה אמר המקום, לא שנעשה ונטול שכר, אנו לא עושים ולא נוטלים שכר", בה בשעה שבמצות ציצית לא נתפרש כלל ענין השכר?!

הן אמת שמצות ציצית "שקולה כנגד כל המצוות"⁶¹, ולכן מצינו שכמה ענינים שנוגעים לכל המצוות נאמרו בתורה במצות ציצית דוקא (כמדובר פעם בארוכה⁶², וכבר נדפסו הדברים⁶³), אבל, במה דברים

57 שם, לב.

58 יתרו כ, יב.

59 תצא כב, ז.

60 פרש"י כאן.

61 שיחת ש"פ שלח תשכ"ה בסופה (תו"מ חמ"ד ע' 33 ואילך).

62 בלקו"ש השבועי (נדפס לאח"ז

בלקו"ש ח"ח ע' 94 ואילך).

אמורים, בענינים שישנם במצות ציצית ובשאר המצוות בשוה, אזי שייך לומר שהתורה בחרה לאמרם במצות ציצית דוקא, להיותה מצוה כללית, ש"שקולה כנגד כל המצוות"; אבל בנוגע לענין השכר — כיון שבמצות ציצית לא נתפרש ענין השכר, אין מקום לומר שבגלל היותה מצוה כללית שוללת התורה את טענת בני"י "אנו לא עושים ולא נוטלים שכר" במצות ציצית דוקא, אלא ה' מתאים יותר להבהיר זאת במצוות שבהם נתפרש ענין השכר, כמו במצות כיבוד אב ואם שלפנ"ז, או במצות שילוח הקן שלאח"ז?

וכמדובר כמ"פ שכל הדיוקים שבפירוש רש"י צריכים להיות מובנים בפשטות הכתובים לכן חמש למקרא, כך, שרש"י לא צריך להוסיף מאומה, כיון שהבן חמש למקרא מבין זאת מדברי רש"י עצמם, וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

כא. הביאור בלקוטי לוי"צ⁶⁴ על מאמר הזהר⁶⁵ "זכאי אינון ישראל מעמין עכו"ם דעלמא דקב"ה אתרעי בהו ואתכני בהו ואתפאר בהו", ש"הג' לשונות .. הם לנגד חג"ת (אתרעי .. רצון הוא בחי' חסד. ואתכני .. גבורה .. שם אלקים גי' כנו"י .. ואתפאר .. ת"ת) .. שהם בחי' לב, כי משכן המדות הוא בלב, והוא ישראל, שהם הלב של העולם",

— שאע"פ שבכללות הבריאה יש דוגמת ג' מעלות אלו, שהרי בכל נברא יש כוונה ורצון ה' (אתרעי), וגם במצב של העלם (אתכני⁶⁶) יכולים להכיר את דבר ה' שמחי' אותו, וכל נברא מוסיף בכבודו של הקב"ה (אתפאר), מ"מ, אין זה דומה כלל לאמיתית מעלות אלו אצל בני"י דוקא, שהם תכלית ומטרת (לב) הבריאה כולה⁶⁷ (וע"י עבודתם למטה נעשה כביכול עילוי וגדלות בשכינה שעיקרה בתחתונים⁶⁸) —

63) לזח"ג ע' שעה.
64) פרשתנו קסא, א.
65) ומצב שזקוק לענין ד"בנו בחרת", מצד "הגוף החומרי שנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם" (תניא פמ"ט) — לא כמו (למשל) בשעה שמניח תפילין, שעז"נ "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך" (תבוא כח, יו"ד. ברכות ו, א. וש"ג), ועד"ז בשעה שמקיים שאר המצוות (שהרי "הוקשה כל התורה

כולה לתפילין" (קידושין לה, א. וש"ג)), רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת, שכנגדם הם רמ"ח אברים ושס"ה גידים (זח"א קע, ב).
66) שהרי בריאת העולם היא "בשביל ישראל שנקראו ראשית" (פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. ובכ"מ), ובהם נמלך על בריאת העולם, כדרשת חז"ל ("בר ב"ח, ז. וות רבה רפ"ב) על הפסוק (דברי הימים"א ד, כג) "עם המלך במלאכתו ישבו שם"; ועל ידם נמשך חיות לכל העולם — בדוגמת ה"לב"

כל מי שישאלו אותו אם יכולים לתקן קלקול הרבים, ישיב, שזהו דבר קשה ביותר. — כשמדובר אודות עבירה שנעשית ביחיד, יש עצות לזה: בענין שבין אדם לחבירו — יכול לבקש מחילה, ולהחזיר מה שנטל מחבירו (ככל פרטי הענינים שנתבארו בזה בשו"ע או"ח (בדיני ערב יוהכ"פ)⁹² ובחו"מ⁹³); ובענין שבין אדם למקום — יום הכיפורים ("אחת בשנה"⁹⁴) מכפר⁹⁵. אבל לתקן קלקול הרבים — הרי זה דבר קשה ביותר⁹⁶.

ובפרט כשמדובר בענין שנוגע לא רק לרבים שבד' אמותיו, אלא לרבים שבכל העולם כולו — הרי בודאי שקשה ביותר לתקן זאת. ואעפ"כ, בגלל היותו "חבר-כנסת", פוליטיקאי, ושאר חשבונות כיו"ב — לא איכפת לו אפילו קלקול הרבים, ובלבד שיוכל למלא את רצונו!

ועד שבגלל זה ש"המה בקשו חשבונות רבים", יכולים לתעות ולסטות כל כך, שכדי למלא את הפניות שלו, מוכן הוא אפילו לקבל עונש, ואפילו כמה עונשים, כהמשל המובא במדרש⁹⁷ "לאחד שאמר לעבדו צא והבא לי דג מן השוק, יצא והביא לו דג מן השוק מבאישי, אמר לו, בגזירה, או תאכל הדג, או תלקה מאה מכות, או תתן לי מאה מנה, אמר לו, הריני אוכל, התחיל לאכול, לא הספיק לגמור עד שאמר הריני לוקה, לקה ששים, לא הספיק לגמור עד שאמר הריני נותן מאה מנה, נמצא אוכל את הדג ולוקה ונותן מאה מנה!"

וזהו המצב עתה בארץ ישראל עם הדתיים הנ"ל — שמצד גודל הלהט ("מ'איז אַזוי פאַרקאָכט") בעניני פוליטיקא, "כסאות" וכיו"ב, לא נוגע אף ענין של יהדות!

הסגנון שלהם הוא: "ארץ ישראל לעם ישראל ע"פ תורת ישראל"⁹⁸. אבל בפועל, הנה בנוגע ל"ארץ ישראל" — החזירו או שעומדים להחזיר לערבים חצי מארץ ישראל! בנוגע ל"עם ישראל" — מכניסים גוים בין בני"י עי"ז שרושמים אותם בתור יהודים, שזהו החורבן הכי גדול שיכול להיות בנוגע לעם ישראל! ובנוגע ל"תורת ישראל" — משתמשים בה בתור "סחורה" למכירה כדי להרויח "כסא"; כל התורה

91) סתר"ו.
92) שש"ס ואילך. שו"ע אדה"ז ה' גולה גול הרבים (ס"ע תקט ואילך). וש"ג.
93) וגנבה ס"ו ואילך.
94) ס"פ תצוה. אחרי טז, לד.
95) ראה יומא פה, ב (במשנה).
96) ראה גם תו"מ ח"ס ס"ע 160.
97) ראה אנציק' תלמודית (כרך ה) ערך
98) ראה אנציק' תלמודית (כרך ה) ערך

כמוה, שזהו "הישג דתי" — ישיב: כודאי לא! איך יתכן לומר דבר כזה? ... — הוא עושה אמנם לפעמים דבר שאינו כדבעי, אבל הוא יודע שזהו מצד תאוותו, בגלל ש"יצרו הוא שתקפו"88, ובפרט שלהיותו קודם ברמצוה אזי יצרו הוא בתוקף89; אבל לומר שזהו "הישג דתי" — זאת לא!

לא. אמנם, כל זה הוא אצל בן חמש למקרא, שמסתכל על כל הענינים בפשטות; אבל אלו שכבר התגברו, ו"המה בקשו חשבונות רבים", שמתערבים אצלם כמה חשבונות וענינים של שוחד וכו' — אינם רואים את הענין בפשטות, אלא מתחילים להסתכל על הענין מתוך פניות אישיות, ועל זה אומרת התורה90: "השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים".

וכאן רואים דבר מאויים ("מורא'דיק"): התורה לא אומרת שהשוחד פועל שלא יהי' חכם ("אויס חכם") — אדרבה: התורה קוראת אותו בשם "חכם" (נוסף על היותו מ"עם חכם ונבון"91), ואומרת שיש לו "עיני חכמים", כך, שבנוגע לשאר ענינים רואה את הענין לאמיתתו, אבל בנוגע לענין זה שעבורו קיבל שוחד, הנה "השוחד יעור עיני חכמים"; ועד"ז "יסלף דברי צדיקים" — שבנוגע לשאר ענינים יכול להיות "צדיק", אלא שהשוחד "יסלף דברי צדיקים".

ואין נפק"מ מהו ה"שוחד"; יכול להיות שוחד של כבוד וגאווה, או שוחד מ"כסא", ואפילו שוחד מחינוך הבנים (מאיזה ענין שיהי'); ובגלל זה לא יכולים לראות את הענין כפי שהוא בפשטות, והכל כדאי לו, ובלבד שיתמלאו ה"פניות" שלו! ...

ולכאורה: כיון שאתה בעצמך יודע שלקחת שוחד, ואתה יודע מ"ש בתורה ש"השוחד יעור עיני חכמים", ואז אי אפשר לראות את הדבר לאשורו — למה אתה מתערב, הרי אתה יודע שאי אפשר לציית לדבריו? ! אלא שלא איכפת לו משום דבר; הוא משוחד כ"כ מעניני פוליטיקא, שהכל כדאי לו, ובלבד שלא לוותר, או לאחוז ב"כסא", ועד שבגלל זה יכול אפילו לומר על גזירה איומה שזהו "נצחון דתי"! ...

וכל זה — אפילו כשמדובר אודות ענין של קלקול והיזק ותקלה לרבים, שקשה ביותר לתקנו:

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס92 בלקו"ש חי"ח ע' 171 ואילך.

*

כב. בנוגע לפירוש רש"י — רואים כאן שידיעה בכל קצוי התורה מועילה להבנת פירוש רש"י, והיינו, שאע"פ שאין הדבר מוכרח, שהרי רש"י כתב פירושו לכן חמש למקרא (כמדובר כמ"פ), מ"מ, כשיש ידיעה בשאר חלקי התורה, הרי זה מוסיף עריבות ("געשמאק") בהבנת פירוש רש"י:

בגמרא במסכת מנחות93 איתא: "כתיב בה (בפרשת ציצית) אני ה' אלהיכם שתי פעמים, אני הוא שעתיד ליפרע, ואני הוא שעתיד לשלם שכר".

אבל רש"י מפרש בפשוטו של מקרא "אני ה'" — "נאמן לשלם שכר", "אלקיכם" — "נאמן להפרע", ולכן נשאלת השאלה על מ"ש "אני ה' אלקיכם בפעם הב'": "עוד למה נאמר", כיון שב' הענינים — הן השכר והן הפרעון — יודעים ממ"ש "אני ה' אלקיכם בפעם הא'".

וזהו הכרחו של רש"י לפרש מ"ש "אני ה' אלקיכם בפעם הב' — "כדי שלא יאמרו ישראל .. אנו לא עושים ולא נוטלים שכר וכו'".

כג. והטעם שרש"י אינו מזכיר כאן גם ענין העונש — מובן בפשטות:

רש"י בפשוטו של מקרא מדבר אודות אנשים נורמליים, אבל לא אודות משוגעים, כי "בשופטני לא עסקינן"94.

ובנדוד: מי שאומר שלא זו בלבד שלא איכפת לו שלא לקבל

שממשיך חיות לכל הגוף (ראה גם זח"ג רכא, ב).
לתחתונים" (שמור"ר פי"ב, ג. תנחומא ורא

ולהעיר גם מדברי המדרש (בנוגע לפעולת הקרכת שבעים פרים בחג הסוכות כנגד שבעים אומות העולם (סוכה נה, ב)): "אילו הי' אומות העולם יודעים מה הי' המקדש יפה להם, קסטריות היו מקיפים אותו כדי לשומרו כו" (במדב"ר פ"א, ג).

68) בשילוב שיחת ש"פ שלח תשל"ב.

69) מד, א.

70) ראה ב"ק פה, א. ב"מ מ, ב. ב"ב ז,

א. ועוד.

67) ועד"ז בנוגע לתורה — ש"לא בשמים היא" (נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב), אלא ניתנה למטה דוקא. וזהו גם כללות החידוש דמ"ת — לא רק שתחתונים יעלו

89) פ' שופטים טז, יט.

90) ואתחנן ד, ו.

87) רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

88) ראה קונטרס ומעין מ"ג פ"ב. וש"נ.

שכר, אלא הוא מוכן אפילו לקבל עונש, ובלבד להכעיס את הקב"ה ולא לקיים מצוה — אינו אדם נורמלי!

אדם יכול לטעון שהוא מוכן לוותר על השכר, ובלבד שלא יצטרך לקבל על עצמו עול מצוות. אבל, לומר שלא איכפת לו לקבל עונש, ובלבד שלא לקיים ציווי הקב"ה — הרי זה "שלא בדרי דאונא"; אדם נורמלי לא אומר זאת!

וכאמור לעיל שהבן חמש למקרא יודע מעצמו, שכאשר רוצה לשחק בכדור במקום ללמוד, מבטיחים לו שכר, ממתקים או ממוץ (כמ"ש הרמב"ם⁷²), אבל לא כל פעם מועיל הדבר, כיון שיכול להחליט שהוא "מוחל" על הממתקים או הממוץ, ובלבד שיוכל לשחק בכדור; אבל כאשר מאיימים עליו בעונש, אזי מתיירא ולומד, ובלשון רבינו הזקן באגה"ק⁷³: "מיראת הרצועה" (וזהו הטעם שרבינו הזקן אינו מזכיר את ענין השכר, כמו הרמב"ם, כיון שלא כל פעם מועיל הדבר).

וכמפורש בקרא — פשוטו של מקרא: "וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד"⁷⁴, היינו, שכאשר שומעים שניתן עונש על עבירה מסוימת, הרי זה פועל שלא יעברו עבירה זו.

[וזהו גם המענה ל"משכילים" שטוענים⁷⁵ שעונש מיתה שישנו בתורה הו"ע של אכזריות, שכן, היתכן להרוג בן-אדם?! ובכן, טענה זו היא "עם-הארצות" גסה, והמענה על זה: עונש מיתה הוא רק לאחרי התראה — לא רק ע"י אדם אחד, אלא ע"י שני בני אדם, שמודיעים לו שמעשה זה ענשו מיתה, וכיון שיד ישראל תקיפה, יכולים לקיים עונש זה, ולכן מזהירים אותו שלא יעשה זאת. ולכן, אם לאחרי כל זה עושה זאת, כיון שלא איכפת לו משום דבר, ובלבד להכעיס את הקב"ה — אזי מגיע לו עונש מיתה!].

כד. ועדיין צריך להבין: היכן נתפרש כאן ענין של שכר — שעל זה יש צורך להבהיר "שלא יאמרו ישראל.. אנו לא עושים ולא נוטלים שכר"?

ועל זה מפרש רש"י מ"ש לפנינו "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים", "על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזרותי" — שיציאת מצרים היא השכר שניתן מראש על תנאי "שתקבלו עליכם גזרותי"

71) בהקדמו לפיהמ"ש סנהדרין ר"פ (73) פ' שופטים יז, יג. חלק.
72) ראה גם תו"מ חנ"ה 120 ואילך.
73) קר"א קנה, א.
74) ראה גם תו"מ חנ"ה 120 ואילך.
75) ראה גם תו"מ חנ"ה 120 ואילך.

ולכן, עליכם לצאת עכשיו, לפני שגם אתם תזכרו בתור אלו שצוו לרשום גוים בתור יהודים!

וכאמור כמ"פ, שמזה סובלים צרות גדולות ביותר:

מעולם לא חיפשו בני לגייר גרים. וכאשר אירע בימי החשמונאים כתוצאה מזה שגיירו גר בעל-כרחו — שהרג אח"כ את בית חשמונאים⁸⁵. וכל זה — למרות שהי' גיור כהלכה, אלא החסרון הוא שהגיור הי' בעל-כרחו; ועאכ"כ עכשיו, שרושמים גוים בתור יהודים ללא גיור כלל! ולא זו בלבד שרושמים את הגוי בתור יהודי, אלא גם כאשר הגוי בא אח"כ וטוען שהוא גוי, ולא רוצה להיות רשום בתור יהודי — שולחים אותו ל"בית-המשפט", ומצווים עליו להמתין עד שלבית-המשפט לא יהי' עוד מה לדון, ואז ישמעו את דבריו של הגוי וידונו בזה... וכבר שנה וחצי שמתייגעים על ענין זה, למרות היותו דבר הפשוט ביותר שאין להתווכח עליו, ורק מצד חשבונות של פוליטיקה וכסאות כו' אי אפשר לפעול זאת!

וכאן רואים היכן אוחזים: כל זמן שיהודים דתיים — ואני הקטן בתוכם — מרעישים שאותם דתיים צריכים לצאת מהקואליציה — לא צריכים לשמוע בקולם, ולא עושים מאומה; אך כאשר השמאלניים מרעישים שצריך לזרוק את הדתיים מהקואליציה — אזי מוותרים להם בכל, ובלבד שלא ירעישו על זה⁸⁶.

ל. ומכאן באים להמשך הביאור בפירוש רש"י:

ובהקדים — שפירוש רש"י הוא עבור בן חמש למקרא, שנמצא במעמד ומצב כפי ש"עשה האלקים את האדם ישר", לפני ש"המה בקשו חשבונות רבים"⁸⁷.

ובכן: כששואלים אצל בן למקרא האם ישנו הענין ד"המבדיל בין ישראל לעמים", משיב, שבודאי ישנו! וכששואלים אותו האם יתכן "גיור שלא כהלכה", משיב, שלא יתכן דבר כזה! כשישאלו אצל יהודי פשוט — שאינו יודע משום דבר, אלא מסתכל בפשטות — יאמר, שגיור חייב להיות כהלכה, ולולי זאת לא שייך ענין הגיור כלל. כך אומר אביו, וכך אמר סבו וכו' — וכך הי' מאז ומקדם, שהרי בני"ם הם עם ישן...!

וכשישאלו אותו האם אפשר לומר על גזירה איומה שלא היתה

84) ראה ב"ב ג, ב. וראה גם לעיל (י"ש) 85) חסר קצת (המו"ל).
86) קהלת ז, כט.
87) סנ"ג. וש"נ.

"גיור" אינו ענין ששייך ל"חבר-כנסת", לגוי, ערבי או לדרוזי או לשליח של מוסקבא שיושב ב"כנסת"; "גיור" הוא ענין שנתון בידיו של "רב" — רב שמתנהג ע"פ שו"ע, כמוכן, כי אם הוא מתנהג שלא ע"פ שו"ע, קובע השו"ע בעצמו שאינו "רב", אלא "רב" הוא דוקא מי שמתנהג ע"פ שו"ע, ורק הוא יכול לפסוק בעניני גיור.

וכאמור, דוקא כאשר גוי מתגייר כהלכה, אזי נעשה יהודי, ומכניסים אותו בין בניי — לא כמו עכשיו, שמסתפקים בכך שנותנים תעודת-גיור שהוא "יהודי", וחושבים שבכך נעשה יהודי; זוהי גזירה שלא היתה כמותה — לומר על גוים שהם יהודים.

כט. ולאחרי כל זה, באים יהודים דתיים ומכריזים שזהו "הישג דתי"!!

וכאשר מדברים עמהם — טוענים הם, שעכשיו אין מה לעשות, כיון שישנה גזירה חדשה:

שאלתי אחד מאותם דתיים — דוקא מהצעירים שאודותם היתה תקווה כו' — היתכן שלמרות שישנו כזה חוק, אינכם יוצאים מה"קואליציא"? והשיב, שעכשיו לא הזמן המתאים לכך. שאלתי אותו: מה פירוש שאין זה הזמן המתאים — הרי בכל יום רושמים גוים בתור יהודים, ועוד מעט לא ידעו אפילו מי הם אלו שתרשמו, והרי זה ענין שנוגע מיד עכשיו, ונוגע גם לדורות (ואפילו אם הרישום אינו לדורות, הרי זה היפך הוראת התורה שהיא נצחית)! והשיב, עכשיו לא יכולים לעשות מאומה, כיון שיש גזירה חדשה: השמאלנים, מפלגת ה"מערך", דורשים שיורקו את הדתיים מהקואליציא, ולכן, אין זה הזמן המתאים להרעיש על ענין זה...

אמרתי לו: הוא אשר דברתי... אכן עליך לצאת מה"קואליציא"! כיון שבין כך ובין כך רוצים לזרוק אתכם, למה לכם לחכות עד שלא ישארו לכם מצוות "למכירה"... ואז יזרקו אתכם מתוך בזיונות — מוטב שתצאו בעצמכם עכשיו, ללא בזיונות, ולא יאמרו עליכם שרשמתם גוים בתור יהודים!

למה לכם להזכר לדורות בדברי ימי ישראל, שאתם ציוויתם לרשום גוים בתור יהודים — דבר שלא הי' מעולם בדברי ימי ישראל?!...

די בכך שישנו אחד שכבר נרשם בדברי ימי ישראל בתור הראשון שצוה לרשום גוי' עם שני ילדי' בתור יהודים⁸⁴ — דבר שלא הי' מעולם!

(כמובן בפשטות שאי אפשר ליתן עונש מראש, אבל שכר יכולים ליתן מראש, על תנאי).

כה. אך עפ"ז אינו מובן מ"ש רש"י "שלא יאמרו ישראל.. . אנו לא עושים ולא נוטלים שכר", דלכאורה, אם "לא עושים", הנה לא בלבד ש"לא נוטלים שכר", אלא גם מקבלים עונש — שיהיו מוכרחים לחזור למצרים, דכיון שהסיבה לכך ש"הוצאתי אתכם מארץ מצרים" היא "על מנת.. . שתקבלו עליכם גזרותי", הרי בשעה שאינם מקיימים גזרותיו של הקב"ה, יהיו מוכרחים לחזור למצרים!?

ויש לומר הביאור בזה:

לאחרי שבנ"י היו במצרים מאתיים ועשר שנים — כבר נתרגלו לזה, והרגל נעשה טבע⁷⁶, כפי שרואים במוחש שקשה להתחיל דבר חדש, אבל לאחרי שמתרגלים בזה, הנה גם דבר קשה נחשב לדבר הרגיל.

וכיון שכן, י"ל, שהחזרה למצרים לא היתה נחשבת אצלם לעונש, וכדמוכח מזה שלאחרי כל ה"עבודת פרך" שהיתה להם במצרים, הנה בכל הזדמנות חזרו וצעקו "ניתנה ראש ונשובה מצרימה"⁷⁷, דכיון שכבר הורגלו בכך, שוב לא הי' זה דבר קשה כ"כ.

ועפ"ז מובן שאע"פ שיצי"מ הו"ע של שכר, הנה גם אם יצטרכו לחזור למצרים בגלל ש"לא עושים" (כיון שבטלה הסיבה ליצי"מ שהיתה "על מנת.. . שתקבלו עליכם גזרותי"), אין זה נחשב לענין של עונש.

כו. ועדיין צריך להבין:

הכלל ש"בשופטני לא עסקינן" הוא בכל התורה כולה. וא"כ, כיון שרש"י אינו מזכיר את ענין העונש (בשלילת דברי בניי "אנו לא עושים כו'") בגלל שאדם נורמלי לא יטען שהוא מוכן לקבל עונש ובלבד שלא לקיים רצונו של הקב"ה — מדוע בספרי נזכר גם ענין העונש, בה בשעה ש"בשופטני לא עסקינן"?! ואם בספרי יש צורך לשלול זאת — מדוע לא נזכר הדבר בפירוש רש"י!?

ואם נאמר שבאמת צריך להזכיר גם ענין העונש, אלא שרש"י לא יודע איך לפרש זאת בפסוק — הי' רש"י צריך לומר "לא ידעתי כו'", כפי שמצינו בכ"מ שרש"י לא מתבייש לומר "לא ידעתי".

(75) ראה שבילי אמונה נ"ד ש"ב. שו"ת הרמ"ע מפאנו סל"ו. תניא ספי"ד. פט"ו (כא, יא"ד (ובמכילתא שם). בהעלותך יא, ה. (א). פמ"ד (סג, ב).

ועכצ"ל, שבאמת אין צורך להזכיר ענין העונש, כיון שאדם נורמלי לא יטען כן, וא"כ קשה מדוע בספרי נזכר ענין העונש?
וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

כז. המדובר לעיל (סכ"א) בנוגע למאמר הזהר בפרשתנו: "זכאי אינון ישראל מעמין עכו"ם דעלמא כו" — קשור עם הענין ד"המבדיל בין ישראל לעמים":

ישנו אמנם פסוק בתורה: "א-ל אחד בראנו"⁷⁸, ובודאי צריך להיות שלום בין בני" לאוה"ע, ש"כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם" (כפי שפוסק הרמב"ם⁷⁹), ולכן "מפרנסין עניי עכו"ם עם עניי ישראל"⁸⁰; אבל, כל זה יכול להיות רק כאשר בני" ואוה"ע נמצאים כל אחד במקומו, ואילו כאשר רוצים להכניס גוים בין בני", הרי זו סכנה לגוים, וסכנה — להבדיל — לבני", וסכנה לכל העולם!

וענין זה מודגש בהאמור לעיל (סכ"א) שבני" הם ה"לב של כל העולם":

אם יכניסו בתוך לב האדם חלק אחר מבשר הגוף — הנה נוסף לכך שעני"ז מנתקים חלק בשר זה ממקור חיותו, הנה עוד זאת, שעני"ז מעמידים בסכנה את הלב (כמובן בפשטות שהכנסת בשר זר לתוך הלב מהווה סכנה הכי גדולה ללב), ובמילא מעמידים בסכנה גם את כל הגוף. ויתירה מזה: הלב עצמו אינו מסוגל לקבל ולהכיל את חתיכת הבשר הזר, אלא ידחה אותו!

וכפי שרואים גם בנוגע לשאר אברי הגוף, כמו הכליות:

ובהקדים — שאע"פ שהקב"ה ברא את גוף האדם עם שתי כליות, הרי המציאות היא שגם אם חסרה כלי" אחת, יכול אדם לחיות כו"כ שנים עם כלי" אחת בלבד (אם הוא מתנהג בסדר מסויים), כך, שיש אפשרות ליטול כלי" אחת מגופו של אדם אחד ולשתול אותה בגופו של אדם אחר (שהכלי" שלו חלתה ונתקלקלה).

אבל אעפ"כ, כבר אמרו הרופאים (כפי שנדפס בכל העיתונים ועד שנתפרסם אפילו "אין שוסטער גאס"⁸¹) (כפי שהיו אומרים פעם), שצריך

(77) מלאכי ב, יו"ד.
(78) הלי חנוכה בסופן.
(79) גיטין סא, א.
(80) = ברחוב הסנדלרים (כלומר, גם לאנשים הפשוטים ביותר).

לברר תחילה אם הגוף מסוגל לקבל אבר זה, וברובא דרובא, אין הגוף מסוגל לקבל אבר זר, אלא ידחה אותו, כך, שלא זו בלבד שאין תועלת בהחדרת אבר זר, אלא אדרבה: כיון ש"כל יתר כנטול דמי"⁸², הרי זה נחשב כמו שהיו נוטלים גם את הכלי" האחת שהי' יכול לחיות על ידה, ועני"ז מעמידים בסכנה את קיום הגוף.

ועד"ז בעניננו:

העולם הוא כמו גוף גדול⁸³, שיש בו לב (בני") ושאר אברים (אומות העולם), אלא שבריאיותו של הגוף תלוי' בכך שכל אבר נמצא במקומו; אבל כאשר אומרים על גוי שהוא יהודי, ורוצים להכניס אותו בין בני" — הנה לא זו בלבד שמנתקים את הגוי ממקור חיותו, אלא עוד זאת, שעושים ממנו דבר המזיק שמעמיד בסכנה 18 מליון יהודים, ומעמיד בסכנה את כל העולם כולו!

כח. יש רק אפשרות אחת להכניס גוי בין בני" — אם הוא נעשה יהודי ע"י גיור כהלכה:

לא די בכך שנותנים לו תעודת-נייר שהוא "יהודי", ואח"כ מעמידים אותו בחזקת כשרות... — לא יתכן דבר כזה; כך לא נעשים יהודי, אלא רק ע"י גיור כהלכה.

ומי יכול לפסוק בזה — רק "רב"!

מי שאינו "רב" — אין הדבר בידו לפסוק אודות ענין של גיור, כי, כל ענין הגיור הוא מושג של דת, ולולי ענין הדת, אין מושג של גיור כלל, ולכן, "גיור שלא כהלכה" — הרי זה סתירה מיני' ובי'! אפילו גוי מבין שגיור הוא ענין הלכתי, ואם זה שלא כהלכה — אין מציאות של גיור כלל, וא"כ מובן שעניני גיור הם רק בידיו של "רב", ומי שאינו "רב" אינו יכול לפסוק בזה.

והרי זה כמו שרופא אינו יכול לפסוק אודות כשרות של תפילין. — רופא יכול לפסוק בעניני רפואה, אבל כשרות התפילין לא שייך לענין הרפואה, ולכן אין לרופא מה לומר בזה, כמו ש"סנדלר" או "מהנדס" אין להם מה לומר בזה.

ו"ברית מילה" — שייכת ל"מוהל" דוקא, ולא לרופא-מנתח, כיון שברית מילה אינה "ניתוח"; בשביל זה יש צורך במוהל דוקא.

ועד"ז בעניני גיור יכול לפסוק רק "רב", ולא מישהו אחר. —

(81) חולין נח, ב. וש"נ.
(82) ראה סה"מ תש"ט ע' 40, ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם. וש"נ.